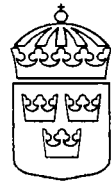

Finansutskottets betänkande

1989/90:FiU28

Forskning (prop. 1989/90:90 och
1989/90:100 bil. 15)

1989/90
FiU28

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet de delar av proposition 90 om forskning som avser finansdepartementets verksamhetsområde och den del av civildepartementets verksamhetsområde som berör forskningen om den offentliga sektorn jämte motioner. Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen att avsätta 17,5 milj.kr. till ett treårigt forskningsprogram om den offentliga sektorn. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning under Civildepartementets utredningsanslag A 2. Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

I reservationer från miljöpartiet och centerpartiet begärs ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn, medan moderata samlingspartiet och folkpartiet avstyrker forskningspropositionens förslag om ett treårigt forskningsprogram.

Propositionerna

I *proposition 1989/90:100 bilaga 15* (civildepartementet) har regeringen under punkt A 2 (s. 5) föreslagit riksdagen att till Utredningar m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett reservationsanslag på 26 261 000 kr.

I *proposition 1989/90:90* om forskning föreslår regeringen i avsnitt 22 (civildepartementet)

1. att riksdagen under reservationsanslaget Utredningar m.m. under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1990/91 anvisar 500 000 kr. utöver vad som föreslagits i prop. 1989/90:100 bil. 15.

Motionerna

1989/90:Fi134 av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att under reservationsanslaget Utredningar m.m. under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1990/91 anvisa 500 000 kr. utöver vad som föreslagits i prop. 1989/90:100 bil. 15,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om formerna för stöd till forskning om den offentliga sektorn.

1989/90:Fi35 av Anne Wibble och Jan-Erik Wikström (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att inrätta ett kollektivforskningsinstitut för kvalitetsutveckling,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag att under reservationsanslaget Utredningar m.m. under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1990/91 anvisa 500 000 kr. utöver vad regeringen tidigare föreslagit.

1989/90:Fi36 av Gunnar Björk m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om samhällsekonomiska kalkyler,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om regional ekonomi,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om kommunal ekonomi,

4. att riksdagen beslutar att till riksskatteverket anvisa medel för forskning om skattereformens fördelningseffekter i enlighet med vad som i motionen anförts.

1989/90:Fi37 av Carl Bildt m.fl. (m) vari — med hänvisning till motiveringen i motion 1989/90:Ub125 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kommuners och landstings medverkan i sektorsforskning.

1989/90:Fi38 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari — med hänvisning till motiveringen i motion 1989/90:Ub149 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om SCB:s forskningsstatistik.

1989/90:Fi39 av Göthe Knutson (m) vari — med hänvisning till motiveringen i motion 1989/90:Ub137 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statistiska centralbyrån bör förbjudas att disponera anslag för s.k. opinionsannonser i forskningsdebatten.

1989/90:Fi40 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari — med hänvisning till motiveringen i motion 1989/90:Ub139 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnoperspektiv på forskningen om skatteomläggningens konsekvenser.

1989/90:Fi41 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari — med hänvisning till motiveringen i motion 1989/90:Ub141 — yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att ett Naturekonomiskt råd inrättas med sammansättning enligt vad i motionen anförts,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående medlen för de kungliga slottens förnyelse.

1989/90:Fi720 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att profilering till förmån för den offentliga sektorn görs inom FoU-området,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att projektet Samhällsbyggarstaden utvidgas och inkluderar FoU av den offentliga sektorn.

Utskottet

Proposition 90 om forskning är utformad så att i propositionens första del redovisas svensk forsknings situation i dag och i anslutning härtill förslås allmänna riktlinjer för forskningspolitiken under de närmaste åren. I propositionens andra del ges en mer detaljerad redovisning av regeringens förslag. Redovisningen följer den gällande indelningen i olika departementsområden. För finansutskottets del är det forskningsfrågor inom finans- och civildepartementens verksamhetsområden som är av intresse. Vad gäller civildepartementet är det främst forskningen om den offentliga sektorns utveckling och förnyelse som har anknytning till finansutskottets ansvarsområde. I detta sammanhang tar utskottet även ställning till i budgetpropositionen begärda medel till civildepartementets anslag A 2. Utredningar m.m. Därutöver behandlar utskottet vissa frågor rörande forskning och statistik som tagits upp i några motioner.

Finansdepartementets verksamhetsområde

I propositionen ges en allmän översikt av forskningens inriktning inom detta område. Något ställningstagande från riksdagens sida begärs inte i denna del.

Inom finansdepartementets verksamhetsområde bedrivs för närvarande viss forskning vid konjunkturinstitutet. Vidare finansieras vissa forsknings- och utvecklingsinsatser av ekonomiska rådet, nordiska skattevetenskapliga rådet samt inom ramen för långtidsutredningarna. I propositionen framhålls att det erfordras ett utvecklat forsknings- och utvecklingsarbete för byggnadsvården av slottsfastigheterna. Detta arbete kommer att ledas av byggnadsstyrelsen.

I anslutning till detta verksamhetsområde behandlar utskottet följande motioner.

I *motion Fi36* yrkande 1 av Gunnar Björk m.fl. (c) anförs att samhällsekonomiska kalkyler bör utnyttjas i ökad utsträckning vid bl.a. industrilokaliseringar och infrastrukturella investeringar för att kunna värdera effekten av exempelvis en minskad livskvalitet.

I yrkande 2 i samma motion framhålls vikten av en ökad forskning inom det regionalpolitiska området. Särskilt betonas vikten av att skilda regionalpolitiska förhållanden kommer till bättre uttryck i systemet för nationalräkenskaper.

I *motion Fi41* av Claes Roxbergh m.fl. (mp) begärs att ett naturekonomiskt råd inrättas. Motionärerna menar att riksdagen bör avslå regeringens förslag att satsa forskningsmedel på byggnadsvården av kungliga slotten. Dessa medel bör i stället tillföras det föreslagna naturekonomiska rådet.

Utskottet vill med anledning av dessa motioner anföra följande.

I motion Fi36 (c) föreslås att riksdagen ger regeringen till känna att vissa analysmetoder — *samhällsekonomiska kalkyler* och utnyttjande av ett system med nationalräkenskaper — bör utnyttjas mer frekvent i exempelvis utredningar där bl.a. effekter av industrilokaliseringar eller regionalpolitiska åtgärder skall analyseras. Samhällsekonomiska kalkyler är alltsedan mitten av 1960-talet en allmänt accepterad och utnyttjad analysmetod. Utskottet kan inte se det meningsfulla i att riksdagen skall göra ett uttalande att sådana kalkyler skall användas i ökad utsträckning. Värdet av sådana kalkyler måste självfallet bedömas från fall till fall.

Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi36 yrkande 1.

Även uttalandet i motion Fi36 (c) om behovet av ökad *regionalekonomisk forskning* är mycket allmänt hållet. En löpande redovisning av regionala räkenskaper skulle kräva betydande resurser för metodutveckling och regionalisering av basstatistiken. Det finns betydande svårigheter att anpassa regionala indelningar till regionala nationalräkenskaper. Samtidigt är existerande statistiska basdata otillräckliga för att kunna upprätta ett heltäckande system som håller en tillfredsställande detaljeringsgrad och kvalitet. Uppgiftslämnande från bl.a. företagen måste byggas ut i icke oväsentlig utsträckning. Finansutskottet är inte berett att tillstyrka en så betydande resursförstärkning som krävs för att upprätta de av motionärerna föreslagna regionala nationalräkenskaperna.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion Fi36 yrkande 2.

När det gäller det i motion Fi41 (mp) föreslagna *naturekonomiska rådet* vill utskottet framhålla att de uppgifter som motionärerna anser att detta råd skall utföra måste till del anses ingå i de uppgifter som åligger några av de institutioner som återfinns inom finansdepartementets verksamhetsområde. Flera av de forskningsuppgifter för rådet som nämns i motionen hör till andra departementsområden som exempelvis miljödepartementets. Som utskottet ser det innebär inte den indelning i verksamhetsområden som görs i propositionen att några vatten-täta skott skall upprättas mellan de olika forskningsområdena. Tvärtom är det naturligtvis så att den tvärvetenskapliga forskningen har en hög prioritet. Detta gäller i synnerhet det miljöpolitiska området.

Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi41 yrkande 1.

I yrkande 2 i motion Fi41 (mp) föreslås att de 140 milj.kr. som enligt budgetpropositionen bör avsättas för vissa underhållsåtgärder vid de kungliga slotten i stället bör finansiera verksamheten inom det av motionärerna föreslagna rådet. Såvitt utskottet förstår har motionärerna på denna punkt missförstått propositionens text. De i proposition 100 bilaga 9 under litt. C nämnda 140 milj.kr. är avsedda för att bevara det kulturarv som de kungliga slotten representerar. Avsikten är att de skall utnyttjas under en tjuugoårsperiod. Ca 3 % eller 4 milj.kr. av dessa medel, som härrör från byggnadsstyrelsens hyresintäkter, avses komma att användas för forskning om bl.a. byggteknik och material från gångna tider.

Mot bakgrund av vad utskottet här anfört avstyrks motion Fi41 yrkande 2.

I två motioner tas frågor upp om krav på forskning om *skattereformens fördelningseffekter*.

I *motion Fi36 (c) yrkande 4* anförs att skattereformen måste följas upp med analyser av fördelningspolitiska effekter. Riksskatteverket bör, menar motionärerna, utöver vad regeringen föreslagit, tillställas ytterligare 1 milj.kr. för denna forskning.

I *motion Fi40* av Lars Werner m.fl. (vpk) framhålls att alla studier som gjorts i samband med skatteomläggningen pekar mot att det i första hand är kvinnorna som drabbas av de negativa effekterna. Riksdagen bör därför, menar motionärerna, ge regeringen till känna att dessa frågor utgör ett angeläget forskningsområde.

Det förslag till reformering av skattesystemet som nyligen lagts fram är synnerligen genomgripande. Reformen kommer att förändra förutsättningarna för ekonomins funktionssätt och påverka beteendet hos de ekonomiska aktörerna. Utskottet delar motionärernas synpunkt att en analys av skatteomläggningens effekter därför är ett angeläget forskningsområde. I 1990 års budgetproposition (prop. 1989/90:100 bil. 9) har regeringen föreslagit att skattereformen skall utvärderas. I denna utvärdering ingår vissa forskningsuppdrag och av de 5 milj.kr. som regeringen beräknat för utvärderingen under budgetåret 1990/91 under anslaget Riksskatteverket kan ca 1 milj.kr. beräknas avse forskningsuppgifter.

Det är utskottets uppfattning att det i dagsläget inte är nödvändigt att anslå medel utöver vad regeringen föreslagit. Utskottet avstyrker därför motion Fi36 yrkande 4.

I motion Fi40 (vpk) framhålls vikten av att kvinnornas ekonomiska situation ägnas särskild uppmärksamhet vid genomförandet av skattereformen. Utskottet tar för givet att denna fråga kommer att ha hög prioritet vid den kommande utvärderingen av reformen. Något särskilt uttalande från riksdagens sida i denna fråga är därför inte motiverat. Utskottet avstyrker motion Fi40.

Civildepartementets verksamhetsområde

I propositionen sammanfattas resurserna vad avser forskningen inom civildepartementets verksamhetsområde enligt följande tabell. I tabellen redovisas endast förändringar. Till dessa förändringar kommer för budgetåret 1990/91 kompensation för pris- och löneförändringar. Även för de kommande budgetåren kommer anslagen att omräknas för pris- och löneförändringar.

Som framgår av tabellen över forskningsanslagen inom civildepartementets område kommer forskningen om den offentliga sektorn att få de största tillskotten under de kommande tre åren.

	Anvisat 1989/90	Förslag 1990/91	Beräknat 1991/92	Beräknat 1992/93
Forskning om off. sektor	1,7*	+0,5	+7,0	+10,0
Konsumentforskning	-	+2,0	-	-
Ungdomsforskning**	-	+2,5	+0,5	+1,0
Jämställdhetsforsk.***	2,6	-	+1,0	-

*Medlen till delegationen för forskning om offentlig sektor upphör i och med innevarande år.

**Medlen för de kommande åren avser forskningsrådsnämnden.

***Medlen för jämställdhetsforskning avses föras över till utbildningsdepartementet fr.o.m. budgetåret 1991/92.

I *budgetpropositionen* begärs för civildepartementets utredningsverksamhet 26 261 000 kr. för budgetåret 1990/91 (prop. 1989/90:100 bil. 15 punkt A 2). En del av dessa medel avser forsknings- och utvecklingsarbetet kring jämställdhetsfrågor. Utskottet har ingen erinran mot detta och tillstyrker därför att medel anvisas härför.

I *forskningspropositionen* föreslås att forskningen om den offentliga sektorn därutöver tillförs 17,5 milj.kr. under de kommande tre åren. I propositionen framhålls att om den offentliga sektorns samlade FoU-verksamhet skall bli effektiv behövs inte bara ett ökat utvecklingsarbete. Även grundforskningen bör, enligt föredraganden, ges en större omfattning. Regeringen avser därför att under budgetåret 1990/91 låta utföra ett programarbete avseende forskning om den offentliga sektorn. För att bekosta programarbetet bör enligt föredraganden det i betänkandet tidigare nämnda anslaget A 2 Utredningar m.m. ökas med 0,5 milj.kr. utöver regeringens förslag i årets budgetproposition. För projektfinansieringen föreslås för budgetåret 1991/92 7 milj.kr. och för budgetåret 1992/93 ytterligare 10 milj.kr.

I *motion Fi34* av Lars Tobisson m.fl. (m) yrkas avslag på det ytterligare tillskottet av medel till anslaget A 2 som föreslås i propositionen. I motionens yrkande 2 understryks att regeringen väljer fel inriktning av stödformerna till forskningen om den offentliga sektorn. Denna forskning skall, menar motionärerna, företrädesvis stödjas via humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, forskningsrådsnämnden och Riksbankens Jubileumsfond.

Även i *motion Fi37* av Carl Bildt m.fl. (m) framhålls att det är fel att föra in flera styrfaktorer i forskningen genom att låta exempelvis kommuner uppträda som renodlade sektorsorgan. Enligt motionärernas uppfattning är det högskoleorganen som själva skall precisera forskningsverksamhetens omfattning.

Utskottet vill med anledning av motionerna Fi34 (m) och Fi37 (m) anföra följande.

I propositionen föreslås att delegationen för forskning om den offentliga sektorn skall upphöra den 1 juli 1990. Utskottet delar föredragandens uppfattning att det omfattande förändrings- och förnyelsearbete som pågår inom den offentliga sektorn emellertid måste främjas med forskning och utvecklingsarbete av större omfattning och bredd än den nuvarande. Enligt utskottets mening är detta ett avgörande motiv för att anvisa medel av den storleksordning som föreslås i

propositionen. Trots att man i här aktuella motioner i likhet med vad som sägs i propositionen understryker att forskningen om den offentliga sektorn alltjämt är ett eftersatt område är man inte villig att tillskjuta resurser för en ökad forskning. Utskottet tolkar motionärerna så att detta forskningsområde i stället kan prioriteras genom en omfördelning av de resurser som står till högskolornas och forskningsrådets förfogande.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning att något speciellt programarbete inte behövs. Som föreslås i propositionen bör en utredare få i uppdrag att genomföra det föreslagna programarbetet. Utredaren skall bl.a. föreslå hur stor andel av dessa resurser som bör fördelas via forskningsråd. Utredaren skall föreslå vilket eller vilka forskningsråd som skall fördela medlen samt hur samarbetet med andra berörda forskningsfinansierande organ kan organiseras. Motionerna Fi34 yrkande 2 och Fi37 avstyrks av utskottet.

Utskottet tillstyrker med det anförda det i propositionen framförda förslaget om ett program för forskning om den offentliga sektorn. Det innebär sålunda att utskottet även tillstyrker förslaget i forskningspropositionen att för budgetåret 1990/91, utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen, anvisa ytterligare 0,5 milj.kr. avsedda för ett inledande programarbete. Utskottet avstyrker motionerna Fi34 yrkande 1 och Fi35 yrkande 2.

Av *motion Fi35* av Anne Wibble och Jan-Erik Wikström (båda fp) framgår att motionärerna av propositionen bibringats den uppfattningen att de 17,5 milj.kr. avseende ett program för forskning om den offentliga sektorn skall användas för upprättandet av ett *kollektivforskningsinstitut för kvalitetsforskning* om offentliga sektorns tjänster. Motionärerna yrkar avslag på förslaget att inrätta ett sådant institut.

Såvitt utskottet förstår har motionärerna missförstått vad som i propositionen anføres om detta institut. Det föreslagna institutet skall ha som uppgift att bedriva forskning om kvalitetsfrågor rörande alla delar av det svenska samhället och är ett samarbetsprojekt mellan företrädare för näringslivet och staten. Näringslivet skall vara huvudfinansierare av institutet. Institutet kommer främst att behandla kvalitetsfrågor rörande varor och tjänster producerade av näringslivet. Detta framgår emellertid inte helt klart i det avsnitt som behandlar forskningen om den offentliga sektorn.

Utskottet avstyrker med det anförda motion Fi35 yrkande 1.

I två motioner begärs *ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn*.

I *motion Fi36* (c) yrkande 3 krävs ökade forskningsinsatser inom det kommunalekonomiska området.

Som utskottet ser det tillgodoses motionärernas önskemål genom det i propositionen föreslagna programmet för forskning om den offentliga sektorn. Utskottet avstyrker sålunda motion Fi36 yrkande 3.

Även i *motion Fi720* av Inger Schörling m.fl. (mp) krävs en förstärkning av resurserna till forskningen om den offentliga sektorn.

Samtidigt begärs i motionen att riksdagen skall ge regeringen till känna att ett specifikt projekt i Gävleborgs län — projektet Samhällsbyggarstaden i Gävle — bör tillföras särskilda medel.

När det gäller förslaget i motionen att öka resurserna till forskningen om den offentliga sektorn vill utskottet även här hänvisa till ställningstagandet till motsvarande förslag i propositionen som innebär en betydande ökning av dessa resurser. Det är enligt utskottets uppfattning inte riksdagens uppgift att, som föreslås i motion Fi720 yrkande 2, fördela medlen mellan olika forskningsprojekt.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Fi720.

Statistikfrågor

I *motion Fi38* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås att i den förändring av statistiken som SCB planerar bör ingå möjligheten att redovisa kvinnliga forskares insatser både kvantitativt och kvalitativt.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det skulle vara av stort värde med en statistisk redovisning av kvinnliga forskares insatser. SCB uppger att betydande metodologiska svårigheter föreligger att tillgodose den kvalitativa aspekten. Däremot är det möjligt att göra en kvantitativ könsuppdelning av pågående forskning inom universitetssektorn. Drygt 75 % av all forsknings- och utvecklingsverksamhet äger emellertid rum i företagssektorn. De uppgifter om denna verksamhet som samlas in från företagen möjliggör emellertid inte en könsuppdelning av materialet.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion Fi38.

I *motion Fi39* av Göthe Knutson (m) föreslås att riksdagen ger regeringen till känna att SCB bör förbjudas att disponera anslag för s.k. opinionsannonser i forskningsdebatten.

Motionären motiverar sitt motionsyrkande med att SCB, som i annons hävdade att gällande lagar följts vad gällde det s.k. Metropolitprojektet, genom sitt agerande har skadat myndigheten.

Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

SCB har till sin verksamhet knutit ett vetenskapligt råd. Rådets uppgift är att genom diskussioner, information och seminarier medverka till en utveckling av vår statistik i metodologisk och kvalitativ mening. Rådet disponerar medel för sin verksamhet som anvisats av SCB. Dessa medel kan rådet utnyttja för olika verksamheter utan att höra SCB. År 1985 utnyttjade rådet 69 000 kr. för den i motionen nämnda annonseringen. Det är sålunda inte, som motionären hävdar, SCB som myndighet som utnyttjat anslagsmedel för detta ändamål.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Fi39.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *samhällsekonomiska kalkyler*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi36 yrkande 1,
res. 1 (c)

2. beträffande *regional ekonomi*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi36 yrkande 2,
res. 2 (c)
3. beträffande *inrättande av ett naturekonomiskt råd*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi41 yrkandena 1 och 2,
res. 3 (mp)
4. beträffande *skattereformens effekter*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Fi36 yrkande 4 och
1989/90:Fi40,
res. 4 (c, vpk, mp)
5. beträffande *stöd till forskning om den offentliga sektorn*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Fi34 yrkande 2 och
1989/90:Fi37,
res. 5 (m)
res. 6 (fp)
6. beträffande *ett kollektivt forskningsinstitut för kvalitetsforskning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi35 yrkande 1,
res. 7 (fp)
7. beträffande *ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Fi36 yrkande 3 och
1989/90:Fi720,
res. 8 (c, mp)
res. 9 (m) — motiv.
8. beträffande *anslag till utredningar m.m.*
att riksdagen med bifall till propositionerna 1989/90:100 bilaga
15 punkt A 2 och 1989/90:90 avsnitt 22 mom. 1 samt med
avslag på motionerna 1989/90:Fi34 yrkande 1 och 1989/90:Fi35
yrkande 2 till *Utredningar m.m.* för budgetåret 1990/91 under
trettonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på
26 761 000 kr.,
res. 10 (fp, m)
9. beträffande *SCB:s forskningsstatistik*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi38,
res. 11 (fp)
10. beträffande *SCB:s opinionsannonser*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi39.

Stockholm den 26 april 1990

På finansutskottets vägnar

Anne Wibble

Närvarande: Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Gunnar Björk (c), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s),

Reservationer

1. Samhällsekonomiska kalkyler (mom. 1)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "I motion" och slutar "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av den ökande miljöförstörelsen och den minskande naturbasen finns skäl att utöka studierna om sambandet miljö och ekonomi, där bl.a. begreppet ekonomisk tillväxt bör fokuseras.

I anslutning till detta vill utskottet i likhet med vad som uttalas i motion Fi36 förorda att samhällsekonomiska överväganden i högre grad skall beaktas i all samhällsplanering. Företagsekonomiska hänsyn kan inte vara helt styrande. Detta gäller t.ex. vid utredningar och beslut om industrilokaliseringar och infrastrukturella investeringar. S.k. samhällsekonomiska kalkyler bör, enligt utskottet, användas i ökad utsträckning. Därigenom kan de totala och långsiktiga effekterna för samhället, inkl. miljö- och välfärdsförluster i form av minskad livskvalitet, beaktas i ökad utsträckning. För detta krävs ökade forskningsinsatser. Vad utskottet anfört om behovet av samhällsekonomiska kalkyler och om behovet av ökad forskning om detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *samhällsekonomiska kalkyler*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi36 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om samhällsekonomiska kalkyler,

2. Regional ekonomi (mom. 2)

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Även uttalandet" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet är av samma mening som motionärerna att ett tillvaratagande av *hela* landets förmåga att lämna bidrag till den ekonomiska utvecklingen är ett viktigt samhällsekonomiskt intresse. För att kunna följa utvecklingen och utnyttja den regionala potentialen krävs en förbättrad regional statistik och förbättrad statistik från AMS. Senaste tillgängliga statistik från AMS om t.ex. kommunernas sysselsättning är 1 år gammal. Det innebär enligt utskottets uppfattning att en ökad forskning måste bedrivas inom det regionalekonomiska området. Skil-

da regionala förhållanden bör komma till bättre uttryck i systemet för nationalräkenskaper. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *regional ekonomi*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi36 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om regionalekonomisk forskning och regionala nationalräkenskaper,

3. Inrättande av ett naturekonomiskt råd (mom. 3)

Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "När det" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motion Fi41 (mp) yrkande 1 anföra följande.

För de flesta människor har det nu blivit alltmer uppenbart att kunskapen om ekonomiska förlopp och deras påverkan på samhället och dess utveckling är ytterst bristfällig. Vi lever i ett samhälle där den ekonomiskt starkes rätt gäller i umgänget både mellan länder och inom vårt eget land. Den forskning som den ekonomiska vetenskapen nu ägnar sig åt är i stor utsträckning avsedd att studera och förbättra de metoder som de ekonomiska krafterna har för att utveckla sina maktmonopol. Detta är inte endast till fara för den enskilda människan, det riskerar också att ytterligare störa den ekologiska balansen.

Det är nödvändigt att finna andra vägar än marknadsekonomi eller planeekonomi för att en ekologiskt hållbar balans skall kunna uppnås. Detta borde vara en utmaning för den ekonomiska forskningen. Intrycket är emellertid att den ekonomiska forskningen studerar existerande ekonomi i stället för att försöka förstå drivkrafterna i våra ekonomier och försöka finna vägar att styra dessa för att kunna bemästra vår tids största problem.

Enligt utskottets uppfattning borde det inom finansdepartementets ram bedrivas forskning om de ekonomiska och ekologiska förhållandena i Europa som underlag för ett ekonomiskt samarbete inom hela Europa. Forskningsuppgifter måste också läggas ut som belyser det samlade Europas ansvar för och påverkan på tredje världens länder.

De ovan beskrivna forskningsuppgifterna torde vara omöjliga att utföra inom ramen för existerande ekonomiska forskningsorgan, i vilka konventionella prioriteringar används. Utskottet föreslår därför inrättandet av ett speciellt naturekonomiskt råd, i vilket företrädare för ekologiska vetenskaper samt representanter för miljöförhållanden har majoritetsinflytande. En av rådets centrala uppgifter bör vara att fördela anslag till olika forskningsprojekt.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *inrättande av ett naturekonomiskt råd*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi41 yrkande 1 och

med avslag på motion 1989/90:Fi41 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om inrättande av ett naturekonomiskt råd,

1989/90:FiU28

4. Skattereforens effekter (mom. 4)

Gunnar Björk (c), Ivar Franzén (c), Lars-Ove Hagberg (vpk) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Det förslag" och slutar med "motion Fi40" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med anledning av motionerna Fi36 (c) yrkande 4 och Fi40 (vpk) anföra följande.

Flera fördelningspolitiska studier har gjorts för att belysa skatteutredningarnas förslag. De resultat som framkommit i flera av studierna pekar på att stora delar av befolkningen skulle förlora på skattereformen. Resultaten visar att det fördelningspolitiska målet ej uppnås att låg- och medelinkomsttagare ej skall betala höginkomsttagarnas skattesänkningar.

Beslutet om första delen av skattereformen som genomförs år 1990 borde enligt utskottets uppfattning ha föregåtts av omfattande fördelningspolitiska studier. Sådana studier borde också göras innan beslut tas om den andra delen som är tänkt att genomföras 1991. Analysen borde omfatta såväl individer som hushåll och regioner. Särskild vikt borde, inte minst mot bakgrund av det höjda ränteläget, läggas vid de förändringar som föreslås beträffande boendet och det ökade bidragsbehov dessa medför. I detta sammanhang är det också viktigt att kvinnornas situation särskilt uppmärksammas.

Skattereformen måste emellertid kontinuerligt följas upp under de efterföljande åren med analyser av dess faktiska fördelningspolitiska effekter. Forskningsinsatser behövs för detta arbete. Mot bakgrund av den noggranna utformning som utvärderingen bör ges anser utskottet att ytterligare medel bör avsättas för forskningsuppgifter rörande detta. Det är utskottets bestämda mening att riksskatteverket, utöver vad regeringen föreslagit, bör tillföras ytterligare 1 milj. kr. för forskning om skattereforens fördelningseffekter.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande skattereforens effekter

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Fi36 yrkande 4 och med anledning av motion 1989/90:Fi40 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare medel till forskning om skattereforens fördelningseffekter,

5. Stöd till forskning om den offentliga sektorn (mom. 5)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I propositionen" och på s. 7 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

I likhet med regeringen anser utskottet att forskningen om den offentliga sektorn är ett eftersatt område. Att föra in fler styrfaktorer i forskningen genom att t.ex. kommunerna börjar uppträda som renodlade sektororgan är, enligt utskottets mening och som också framhålls i motion Fi37 (m), ett felaktigt sätt att styra forskningen inom detta område. Som anförs i motion Fi34 yrkande 2 bör detta i stället ske via forskningsråden, företrädesvis humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, forskningsrådsnämnden och Riksbankens Jubileumsfond.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *stöd till forskning om den offentliga sektorn* att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Fi34 yrkande 2 och 1989/90:Fi37 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Stöd till forskning om den offentliga sektorn (mom. 5)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "I propositionen" och på s. 7 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med regeringen att forskning om den statliga sektorn är angelägen. Utskottet finner det däremot inte motiverat att inrätta ett särskild forskningsprogram för detta ändamål finansierat med ett särskilt anslag över civildepartementet. Den angelägna uppgiften att förbättra innehållet i de offentliga tjänsterna bör i huvudsak ombesörjas av konsumenterna. Detta bör ske genom att konsumenterna erbjuds valfrihet och mångfald i tjänsteutbudet, varvid deras aktiva val borgar för att de tjänster som bäst tillgodoser medborgarnas preferenser kommer till utförande. Så länge regeringen inte är beredd att medge sådan valfrihet anser utskottet det obefogat att inrätta ett särskilt forskningsprogram. Vad utskottet här anfört innebär att motionerna Fi34 yrkande 2 och Fi37 delvis blir tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *stöd till forskning om den offentliga sektorn* att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Fi34 yrkande 2 och 1989/90:Fi37 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Ett kollektivt forskningsinstitut för kvalitetsforskning (mom. 6)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Såvitt utskottet" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den i propositionen anförda motiveringen för det begärda treåriga anslaget på totalt 17,5 milj. kr. är bristfällig och i vissa avseenden missvisande. Såvitt utskottet nu kan förstå har det i propositionen nämnda institutet för kvalitetsforskning endast ett begränsat samband med det begärda anslaget. Detta institut skall huvudsakligen ha andra uppgifter.

Vad som avses och föreslås i avsnitt 22 i propositionen är att det skall utredas huruvida en mindre del av det här nämnda anslaget skall utnyttjas för kvalitetsutveckling rörande den offentliga sektorns produktionsutbud.

Utskottet kan inte se det meningsfulla i att bedriva en kvalitetsforskning om den offentliga sektorns produkter. Denna tjänsteproduktion är i dag praktiskt taget helt monopoliserad. Den enskilde konsumenten saknar därför möjligheter att påverka utformningen av dessa tjänster. Vad utskottet här anför om nämnda kvalitetsforskning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *ett kollektivt forskningsinstitut för kvalitetsforskning*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Fi35 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om kvalitetsforskning om den offentliga sektorns tjänsteproduktion,

8. Ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn (mom. 7)

Gunnar Björk (c), Ivar Franzén (c) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "yrkande 3" bort utgå,

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "När det" och på s. 8 slutar med "motion Fi720" bort ha följande lydelse:

Forsknings- och utvecklingsarbetet om den offentliga sektorn är i dag ett eftersatt område. Angelägna forskningsprojekt pågår, som exempelvis Gävleprojektet Samhällsbyggarstaden, men de tillgängliga resurserna inom detta forskningsområde är alltför begränsade. Detta gäller särskilt frågor med anknytning till det kommunalekonomiska området. Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionerna Fi36 och Fi720 att denna del av den samhällsvetenskapliga forskningen är i starkt behov av en resursförstärkning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn*

att riksdagen med anledning av motionerna 1989/90:Fi36 yrkande 3 och 1989/90:Fi720 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Ytterligare medel till forskning om den offentliga sektorn (mom. 7, motiveringen)

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

I motion Fi36 (c) yrkande 3 och motion Fi720 sägs allmänt att det finns stora behov av ökad forskning inom det kommunalekonomiska området och vad gäller den offentliga sektorn i stort. I motionerna ställs inga explicita krav på ytterligare resurser till denna forskning. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till att det åvilar berörda forskningsråd och högskolorna att göra prioriteringar inom det samhällsvetenskapliga området.

10. Anslag till utredningar m.m. (mom. 8)

Under förutsättning av bifall till reservation 5 eller 6

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m) och Lars De Geer (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Som utskottet ser det behövs det inte något speciellt forskningsprogram om den offentliga sektorn enligt de riktlinjer som anges i propositionen. Utskottet motsätter sig därför de föreslagna förstärkningarna av anslaget *Utredningar m.m.* med 500 000 kr. för budgetåret 1990/91 liksom de föreslagna tillskotten på 7 000 000 kr. för 1991/92 och 10 000 000 kr. för budgetåret 1992/93, dvs. en total bas om 17 500 000 kr. vid periodens slut.

Utskottet tillstyrker sålunda motionerna Fi34 yrkande 1 och Fi35 yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *anslag till utredningar m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 15 punkt A 2 och motionerna 1989/90:Fi34 yrkande 1 och 1989/90:Fi35 yrkande 2 samt med avslag på proposition 1989/90:90 avsnitt 22 mom. 1 till *Utredningar m.m.* för budget-

11. SCB:s forskningsstatistik (mom. 9)

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motion Fi38" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det skulle vara av stort värde med en statistisk redovisning av kvinnliga forskares insatser. SCB uppger att betydande metodologiska svårigheter föreligger att tillgodose den kvalitativa aspekten. Kvantitativt är det möjligt och relativt enkelt för SCB att göra en könsuppdelning när det gäller att redovisa pågående forskning inom universitetssektorn. Däremot möjliggör inte den från företagssektorn insamlade statistiken en sådan uppdelning.

Mot den bakgrunden föreslår utskottet att den i motion Fi38 efterfrågade kvantitativa statistiken redovisas av SCB för universitetssektorn. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande SCB:s forskningsstatistik

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Fi38 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om SCB:s forskningsstatistik,